

Asia: VN/12457/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024 (YTS2024)

Luku 1. Johdanto

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 3. Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 4. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 5. Kokonaisturvallisuuden toimijat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 6. Kokonaisturvallisuuden tulevaisuus

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

OSA 2: Strategiset tehtävät

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse strategisen tehtävän numero ja nimi sekä nimeä osio (Päämäärä ja tavoitteet; Toiminta-ajatus; Toimijat).

-

Yleiset kommentit strategialuonnokseen.

Kirjoita yleiset havaintosi strategialuonnoksesta.

Lausuntopyyntö koskee yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa ja toimintamallia, jonka mukaisesti huolehditaan yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistoimintana. Hallitus on antanut keväällä 2021 Turvallisuuskomitealle tehtäväksi Yhteiskunnan turvallisuusstrategian päivittämisen. Strategian uudistustyö on myös todettu pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa.

Tasa-arvovaltuutetulta ei ole pyydetty yhteiskunnan turvallisuusstrategialuonnoksesta lausuntoa. Turvallisuus kuitenkin koskee kaikkia ja kuuluu kaikille, minkä vuoksi tasa-arvovaltuutettu haluaa muistuttaa, että tämän tyyppisistä strategialuonnoksista olisi syytä pyytää lausuntoa muun muassa kaikilta lainvalvontaviranomaisilta, kuten tasa-arvovaltuutetulta. Keskeisimpiä perus- ja ihmisoikeusvelvoitteiden noudattamista valvovilla lainvalvontaviranomaisilla on luonnollisesti keskeinen rooli myös yhteiskuntaa vaarantavissa häiriö- ja muissa tilanteissa. Tämä lainvalvontaviranomaisten rooli tulisi kirjata näkyviin myös strategiaan.

On hyvä, että lausuntoluonnoksessa mainitaan sisäisen turvallisuuden pohjautuvan ihmisoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen, demokratian sekä vapauden, vakauden, hyvinvoinnin, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen kaikessa toiminnassa. Samoin on hyvä, että syrjäytymisen ja eriarvoisuuden ehkäisemistä koskevassa kappaleessa mainitaan suomalaisen koulutusjärjestelmän perustuvan koulutukselliseen tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Tasa-arvovaltuutettu pitää kuitenkin valitettavana, ettei turvallisuusstrategialuonnoksessa ole muissa kohdin mainittu tasa-arvoa ja sen edistämistä. Kuten edellä on todettu, tasa-arvoa ei saisi unohtaa edes häiriö- ja poikkeusoloissa.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus yhteiskunnassa ovat keskeinen edellytys turvallisuudelle. Eri sukupuolet ja väestöryhmät kokevat kuitenkin turvallisuustilanteen eri tavoin. Esimerkiksi yksin asuvat iäkkäät henkilöt, kehitysvammaiset tytöt ja naiset, syrjäytyneet nuoret miehet, seksuaali- tai sukupuolivähemmistöihin kuuluvat henkilöt ovat usein erityisen haavoittuvassa asemassa, minkä vuoksi he saattavat kokea turvallisuuden eri tavoin kuin muut ryhmät. Strategiassa olisi hyvä pohtia vielä enemmän esimerkiksi sitä, millaiset tekijät luovat tasa-arvoista yhteiskuntaa ja millaisia turvallisuusuhkia ja riskejä eri sukupuolet ja väestöryhmät kohtaavat. Se auttaisi kohdentamaan turvallisuusstrategiaa ja ehdotettuja toimenpiteitä siten, että eri sukupuolien ja vähemmistöjen asema turvattaisiin parhaalla mahdollisella tavalla erilaisissa häiriö- ja muissa vastaavissa tilanteissa.

Syrjimättömyys on tärkeä edellytys turvallisuudelle, sillä erilaiset syrjintäkokemukset voivat luoda turvattomuuden ja osattomuuden tunnetta. Turvallinen yhteiskunta antaa kaikille mahdollisuuden nauttia perus- ja ihmisoikeuksista, joihin kuuluvat muun muassa oikeus elämään, vapauteen, henkilökohtaiseen turvallisuuteen, yksityiselämän ja perheen suojaan, liikkumisen sekä mielipiteen ja sananvapauteen, omaisuudensuojaan, oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja suoja julmilta ja epäinhimillisiltä rangaistuksilta. Perustuslakiin sekä kaikkiin keskeisempiin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin sisältyvä tasa-arvon ja syrjimättömyyden periaate onkin hyvä pitää mielessä, kun kansallista turvallisuusstrategialuonnosta päivitetään lausuntokierroksen jälkeen. Perustuslain ja kansainvälisten sopimusten turvaamat oikeudet tulisi aina pyrkiä toteuttamaan yhtäläisesti kaikille riippumatta sukupuolesta ja muista henkilökohtaisista ominaisuuksista.

Hiltunen Rainer
Tasa-arvovaltuutettu

Janas Pirkko
Tasa-arvovaltuutetun toimisto